रामभक्तः तुलसीदासः

कथायाः रचकः गजवाड रामः

भारतदेशे गङ्गानद्याः तीरे कस्मिञ्चित् ग्रामे एकः रामभक्तः शोडषशताब्दे निवसति स्म। तस्य नाम तुलसीदासः। तुलसीदासः ग्रामस्य मन्दिरे अर्चकः आसीत्। तुलसीदासः पूजानन्तरं प्रति दिनं सायङ्काले जनेभ्यः प्रसादं विभज्य अनन्तरं मधुरस्वरे रामगीतानि गायति स्म। प्रति दिनं सायङ्काले हनुमान् वृधभिक्षोः रूपे तुलसीदासस्य रामगानं श्रोतुं आगच्छति स्म। तुलसीदासः प्रति दिनं राम दर्शनार्थं प्रतीक्षां अकरोत् । एकस्मिन् दिने सः श्रीराम दर्शनार्थं निराशया वृधभिक्षुं उक्तवान् कदापि अहं श्रीराम दर्शनं न प्राप्नोमि इति। सः वृधः उक्तवान् भवान् श्वः श्रीराम दर्शनं प्राप्स्यसि इति। परेद्युः अपि श्रीराम दर्शनं न प्राप्तवान्। ततः सर्वं प्रसादं वृधबिक्षवे एव दत्तवान्। अनतरं द्वौ भिक्षुयुवकौ प्रसादार्थं आगत्य पृष्टवन्तौ। किन्तु मन्दिरे प्रसादं न आसीत्। ततः युवकौ गतवन्तौ। तुलसीदासः वृधभिक्षुं उक्तवान् अद्य श्रीराम दर्शनं न प्राप्तवान् वा युवकौ प्रसादं न दातुं शक्नोमि स्म इति। वृद्धभिक्षुः उक्तवान् किञ्चित् समयः पूर्वं द्वौ भिक्षुयुवकौ आगच्छतां तौ एवहि राम लक्ष्मणौ इति। तत् श्रुत्वा तुलसीदासः रोधनं आरंभं कृतवान्। राम लक्ष्मणौ तत् रोधनं श्रुत्वा निजरूपे तुलसीदसस्य अग्रे व्यक्तं अभवतां। वृद्धबिक्षुः अपि हनुमतः निजरूपं धारितवान्। तान् देवान् दृष्ट्वा तुलसीदासः अति प्रसन्नः अभवत्। तदनन्तरं रामचरितमानस नाम इति काव्यं हिन्दी भाषायां सः लिखितवान् । एतमेव तुलसीरामायणं इति जनाः वदन्ति। इह लोके यत्र यत्र भारतीय जनाः निवसन्ति तत्र तुलसीरामायण पारायणं भवति।

Rāmabhaktaḥ Tulasīdāsaḥ

Bhāratadeśe gaṅgānadyāḥ tīre ekasmiñcit grāme ekaḥ rāmabhaktaḥ śoḍaṣaśatābde nivasati sma। tasya nāma tulasīdāsaḥ। tulasīdāsaḥ grāmasya mandire arcakaḥ āsīt। tulasīdāsaḥ pūjānantaraṁ prati dinaṁ-sayaṅkāle janebhyaḥ prasādaṁ vibhajya anantaraṁ madhura-svare rāma-gītāni gāyati sma। prati dinaṁ sayaṅkāle hanumān vṛdha-bhikṣoḥ rūpe tulasīdāsasya rāmagānaṁ śrotum āgacchati sma। tulasīdāsaḥ pratidinaṁ rāma darśanārthaṁ pratīkṣāṁ akarot। ekasmin dine saḥ śrīrāma darśanārthaṁ nirāśayā vṛdhabhikṣuṁ uktavān kadāpi ahaṁ śrīrāma darśanaṁ na prāpnomi iti । saḥ vṛadhaḥ uktavān bhavān śvaḥ śrīrāma darśanaṁ prāpsyasi iti। paredyuḥ api śrīrāma darśanaṁ na prāptavān tatḥ sarvaṁ prasādaṁ vṛdha-bikṣave dattavān। tadanataraṁ dvau bhikṣuyuvakau āgatya prasādārthaṁ pṛṣṭavantau। kantu mandire prasādaṁ na āsīt। tatḥ yuvakau gatavantau। tulasīdāsaḥ vṛdhabhikṣuṁ uktavān adya śrīrāma darśanaṁ na prāptavān vā yuvakau prasādaṁ na dātuṁ śaknomi sma iti। vṛddhabhikṣuḥ uktavān kiñcit samaya pūrvaṁ dvau bhikṣuyuvakau āgacchatāṁ tau evahi rāma lakṣmaṇau iti। tat śrutvā tulasīdāsaḥ rodhanam ārambhaṁ kṛtavān। rāma lakṣmaṇau tat rodhanaṁ śrutvā nijarūpe tulasīdasasya agre vyaktaṁ abhavatāṁ। vṛddhabikṣuḥ api nija hanumataḥ rūpaṁ dhāritavān। tān devān dṛṣṭvā tulasīdāsaḥ ati prasan naḥ abhavat। tadanantaraṁ rāmacaritamānasa nāma iti kāvyaṁ hidībhāṣāyāṁ saḥ likhitavān। etameva tulasīrāmāyaṇaṁ janāḥ vadanti। iha loke yatra yatra bhāratīya janāḥ nivasanti tatra tulasīrāmāyaṇa parāyaṇaṁ bhavati।